

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Under juni, juli, augusti och september utkommer
Dagny med endast ett häfte månatligen.

1898

Ny följd ✧ I årg.

Häft. 14

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR

SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

ORGAN FÖR

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET,
FÖRENINGEN FÖR VÄLGÖRENHETENS ORDNANDE
OCH FÖRENINGEN HANDARBETETS VÄNNER

REDAKTÖR: *LOTTEN DAHLGREN*

INNEHÅLL:

G. A.: Om svenska barnmorskor.

KLARA JOHANSON: Ur Byrons »Hebrew Melodies».

A. M—s: Eva Thorszell †.

Litteratur: K. J.: På prärien af Hilma Angered-Strandberg.
Från skilda håll.

EUPHROSYNE: En vänlig erinran till våra damer i allmänhet och fru A. M.
Holmgren i synnerhet. (Insändt.)

SVECIA

Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
Ömsesidighetsprincip. — Svensk dödlighet.
Kvinnliga agenter och inspektörer antagas.

Kontor: Regeringsgatan 3.

SVECIA

Fröken Kristine Dahls
rationella **Underkläder**
såsom Chemiletter, Bröstband, delade Kjolar m. m.

och samt
Svenska Dräktreformföreningens Underkläder
i **K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin**
och **Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin**

7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.
Priskuranter franco på begäran.

Hos Urmakare

finnes plats för kvinnligt biträde, skickligt i yrket. Närmare upplysningar lämnas å Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, 54 Drottninggatan Stockholm, kl. 11—4.

Östermalms Högre läroanstalt för flickor, Kommendörsgatan 13.

Anmälningar af inträdessökande mottagas i läroverkets hus söckendagar kl. $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1, och af läroverkets rektor **D:r Eugène Schwartz**, Grefthuregatan 46 kl. $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1 midd.

Läroverket har **dimissionsrätt**. **Nybörjare** (äfven **gossar**) mottagas. I fortsättningskursen och mellanklasserna meddelas undervisning i **huslig ekonomi**.

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos
PER FROM, Stockholm,
26 Mästersamuelsgatan 26.

OBS! Saxar och knifvar slipas.

Höst- och Vinterunderkläder

D:r Lahmanns

Reform-Bomullsunderkläder

för Herrar, Damer och Barn.

Priskuranter och kvalitetsprofver sändas på begäran.

Hufvud-Depôt, parti och minutförsäljning:

S. Berendt J:or & C:o

Kongl. Hofleverantörer,

24 Drottninggatan 24.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper, och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(*Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4*),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten inflyttna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om in-teckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Från *Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition* hafva utkommit och finnas att tillgå hos alla bokhandlare bl. a. följande arbeten:

Bland granar och palmer. Berättelser af Ernst Evers. Häft. 1: 25, kart. 1: 50, klotb. 2 kr.

Rekommenderas varmt såsom en den älskligaste lektyr både åt ung och gammal.

Sv. Dagbl.

Med afseende på stilen och berättelsernas allmänna syftning visar sig Evers äfven uti detta arbete vara samme fromme och om sina med-människors sanna väl nitälskande skriftställare, som vi lärt känna genom hans förut utgifna böcker.

Karlsh.

Hemåt. Berättelser af Ernst Evers. Häft. 1: 50, kart. 1: 75.

I mitt tycke är boken helt enkelt ypperlig. Sällan har jag läst mera gripande berättelser. Jag skulle önska se dem i händerna på så många af mina unga vänner som möjligt. Icke därför att icke äfven äldre med mycken nytta och glädje skulle kunna läsa dem — de passa för både unga och gamla — men därför att det är så svårt att finna verkligt god ungdomsläsning, som förenar det »spännande» med det goda, med det som lämnar behållning.

H. B. H.

Franska trosvitnen bland Cevennerna under Ludvig XIV:s tid. Med illustr. Häft 75 öre, kart. 1 kr., klotb. 1: 75.

Författaren af föreliggande arbete gifver oss en serie af enkla, till-talande bilder från denna tid. Vi följa honom med spändt intresse, då han skildrar de såsom vilda djur jagade protestanternas irrfärer bland Cevennernas berg, deras sammankomster i öknen, de lömska öfverfallen af dragoner och fanatiska katolska präster, eller då han målar ökenpasto-rernas dödsföraktande hjältelif under utöfvandet af deras herdekall. Så-dana förebilder af kärlek till sanningen och offervillighet för tron äro hälsosamma för vår indifferentia och korsskygga tidsålder.

V. L.

Krisna troshjältar. Bearbetning af Wisemans berömda berättelse »Fabiola». Öfversättning från tyskan. Häft. 2 kr., kart. 2: 25, klotb. 3 kr.

Bland de icke få goda böcker, som genom Ev. Fosterlandsstiftelsens storartade förlagsverksamhet bragts i den svenska allmänhetens händer, intager detta arbete ett synnerligt framstående rum. Har man väl börjat boken, skall man ej gärna lämna den, förrän man hunnit till slutet, och när man hunnit så långt, skall man med saknad lägga den å sido.

Ny Eckl. Tidn.

Aug. Magnusson

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

STOCKHOLM.

(Etablerad 1860.)

Största lager i Norden

af

Kulörta och Svarta Klädningstyger
i **Siden** och **Ylle**,
Bomullsvvaror, Kapptyger och Schalar.

Afdelningen

för å egen fabrik confectionerade artiklar, in-
rättad efter utländskt mönster, erbjuder ett
storartadt urval af **färdiggjorda**

Promenad- och Sällskapsklädningar,
Bluslif och Kjolar,
Res-, Rid-, Velociped- o. Gymnastikdräk-
ter, Morgonrockar och Underkjolar m. m.

Allt efter senaste modeller.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Om svenska barnmorskor.

»Kvinnan är och blir sin egen saks enda rätta förkämpe», har en norsk skald en gång yttrat, och dessa ord kunna tillämpas på den verksamhet den svenska barnmorskekåren på de senare åren utöfvat till ökande af sina kunskaper och för höjandet af sin ställning.

Den lifaktighet, som utvecklats af denna kår, det nit och den intensitet, med hvilken den verkat för sitt mål, den hofsamhet, med hvilken den framställt sina fordringar, och den enkla rättframhet, hvarmed den fört sin talan, äro värda allt erkännande och synes oss en kort framställning af denna rörelses historia väl värd en plats i Dagnys spalter.

I Tidskrift för Hemmet årg. 1884 och 1885 finnes intagen en särdeles intressant historik öfver barnmorskeväsendets utveckling i Sverige. Artikeln är icke signerad, men mycket i dess innehåll tyder på att S. L—d Adlersparre, om hon ock ej direkt fört pennan, dock haft sin hand med i ordnandet af materialet och framställandet af fordringarna för kårens framtida utveckling.*) Ur denna artikel vilja vi hämta några uppgifter innan vi öfvergå till skildrandet af den rörelse, som nu pågår.

Det första steg, som svenska regeringen tog till grundande af barnmorskeväsendet var 1763, då några af hufvudstadens läkare inrättade det »Collegium medicum», hvarur medicinalstyrelsen sedan uppspirat. I Kongl. Majts nådigaste resolution stadgades bl. a.: »Att detta Collegium skall ock uppsikt draga, att de, som vilja sig för jordegummor och barnmorskor bruka låta, äro förståndiga och vid sådant verk vane; att icke några sig därföre utgifva som ljuga och folk bedraga, och med obilliga pretentioner sig dyrka låta, utan att gudfruktiga, ärbara och försiktiga kvinnor därtill brukas och de andre billigt därifrån stängas och hållas».

*) Att det skett efter samråd med barnmorskan fru Johanna M. Hedén är säkert. Fru H. var ordförande vid det första barnmorskemötet och har med oförtröttadt nit och intresse arbetat för kårens utveckling.

På hvad sätt de skulle blifva »vid sådant verk vane» upplyses icke.

Den berömda läkaren Johan von Horn har blifvit kallad den inhemska förlossningskonstens fader och hans skrift *Then svenska välöfvade jordegumman* är det första på svenska tryckta arbete i detta ämne (1697). Det följdes 1715 af *The tvenne gudfruktiga, i sitt kall trogne och therföre af Gudi väl belönte jordegummor Siphra och Pua*, där ämnet behandlas medelst frågor och svar. Dessa arbeten öfversattes till främmande språk och värderades länge högt. v. Horn lyckades genomdrifva att ett reglemente utfärdades för barnmorskorna och erhöll slutligen af rikets råd i uppdrag att handhafva barnmorskeundervisningen.

Nästa stora framsteg vanns genom Professor P. G. Cederschiöld (den äldre). Om hans verksamhet skrives i den förenämnda historiken: »Det störverk, som Cederschiöld, begåfvad med en lifligt verksam själ, utrustad med en arbetsförmåga, gränsande till det öfvermänskliga, under sin rastlösa 31-åriga lärareverksamhet uträttat till förlossningskonstens upphjälpande och särskildt barnmorskeväsendets ordnande, en verksamhet, som han till större delen frivilligt ålade sig — efterskänkande en del arvoden, som andra före honom uppburit, o. s. v. blefve för vidlyftigt att här ens närmelsevis vidröra.

Ett lagstadgande, som genom hans auktoritet kommit tillstånd i vårt barnmorskeväsende, har dock ådragit sig allt för mycken uppmärksamhet såväl utom som inom landet för att med tystnad kunna förbigås, nämligen den k. förordningen af d. 21 febr. 1829, som berättigar barnmorska, som i afgångsbetyget erhållit minst cum laude, att få lära och under vissa villkor utöfva den instrumentala förlossningskonsten.

Tillkopplingen af denna vackra länk i förlossningskonstens kedja var särdeles svår och lærer näppeligen lyckats för den energiske mannen utan hjälp af en finare hand. Det torde numera finnas ganska få som veta, att det var Sveriges och Norges kronprinsessa, sedermera den ädla drottning Josefina, som i osynlig mätto förde kvinnans sak med den äran.

Samma år utgingo i den lidande mänsklighetens tjänst tre de första i hela världen lagligt och fullständigt instrument-lärda barnmorskor, af hvilka den ena nedslog sina bopålar i Jerna socken af Falu län på 13 mils afstånd från närmaste läkarestation.

När efter 25 år en sammanfattning af de officiela uppgifterna

om de instrumentala förlossningarna framlades, visade det sig att resultaten af våra barnmorskors utöfning af den instrumentala förlossningskonsten utfallit lika fördelaktigt som de, hvilka erhållits från anstalter ledda af de utmärktaste operatörer», säger ofvannämnda historik.

Nytan af den beviljade rättigheten är numera så allmänt insedd af svenska folket, att det är hardt när omöjligt för en barnmorska att blifva antagen i någon församling utan att vara instrumentexaminerad.

Nästa mera betydande förslag till utvidgning af barnmorskans verksamhet återfinner man i slutet af 1850-talet uti ett betänkande, som afgafs af en komité som Kongl Maj:t nedsatt för utarbetande af förslag till lag för sundhetsväsendet i riket. Komitén framhåller däri vikten af att i hvarje samhälle (kommun) finnas personer, »som genom sin erfarenhet och sin förmåga att bättre än allmogen fatta och verkställa läkares föreskrifter i allmänhet kunna göra betydlig nytta åt hela bygdens hälsovård», samt föreslår härtill barnmorskor. Komiténs förslag ledde dock icke till någon åtgärd.

Man finner sålunda att redan vid denna tid samma tankegång gör sig gällande, som ligger till grund för anställande af s. k. kommun- eller distriktsköterskor, en idé, som det varit vår tid förbehållet att få se förverkligad.

Förslagsställaren, professor Hjorth, tänkte sig dessa barnmorskor arbetande under kontroll af provinsialläkaren och i samband med sundhetsnämnden, och han ställer höga fordringar på deras utbildning. Han ställer som inträdesfordran till kursen samma kunskapsmått, som det kongl. lärarinneseminiariets utgångsbetyg innebär, med tillägg af nödig insikt i latin och grekiska. Lärokursen skulle omfatta tre år, däraf ett år för studium af anatomi, fysiologi, kemi och botanik, ett år för förlossningskonst samt ett år för den yttre och inre sjukbehandlingen, allt i förening med deltagande i sjukvård och praktiska öfningar. Sålunda en högre fordran än hvad nuvarande tid ställer på en distriktsköterska, men så begagnade ock professor Hjorth benämningen »den kvinliga sockenläkaren». Förbättrade kommunikationer, ökad antal utbildade läkare och främst utbildandet af en sjuksköterskekår hafva gifvit en ny form åt professor Hjorths förslag.

Att redogöra för de försök, som under tidernas lopp blifvit gjorda för att än öka än minska barnmorskans verksamhetsområde skulle föra oss för långt; så mycket torde dock böra nämnas att

den af professor F. A. Cederschiöld, son till förut nämnde professor Cederschiöld, utgifna läroboken (1873) innebär en minskning, icke en ökning af det kunskapsmått som skulle meddelas barnmorska, ehuru det är att lägga märke till, att han samtidigt ingaf förslag till kungl. medicinalstyrelsen om barnmorskelärokursens utsträckning till *två år*, samt att de kompetensfordringar, som fastställdes för inträde vid läroanstalten för barnmorskor år 1777, nästan utan ändring gälla ännu i dag.

De önskemål som år 1885 i Tidskrift för Hemmet framställdes med afseende å förbättrande af barnmorskans kunskaper och ställning voro:

1) Betydligt höjda kunskapsfordringar för inträde i läroanstalterna.*)

2) Förordning att sökande till elevplatser skola anmälas icke såsom nu af ett opersonligt ämbetsverk, utan af en för ändamålet inom hvarje län utsedd eller frivilligt bildad pröfningsnämnd af allmänt aktade erfarna *kvinnor*.

3) De förenade läro- och sjukvårdsanstalternas ställande under ledning af föreståndarinnor, hvilka förena den högre allmänbildningens fördelar med den utbildade sjuksköterskans erfarenhet och hjärtelag.

4) Kunskapsområdets vidgande.

5) Anordning af en sjukvårdskassa och en pensionsinrättning för barnmorskor, med hjälp af statsanslag.

6) Norm fastställd för barnmorskans aflöning och tjänstgöringskyldighet.

7) Förpliktelse för alla församlingar, i städerna så väl som på landet, att anställa instrumentlärda barnmorskor till ett visst antal, motsvarande folkmängden.

Egendomligt är att iakttaga hurusom striden den dag i dag är rör sig inom nästan samma område som år 1885. Skillnaden är blott den att *då* framlades fordringarna såsom önskemål utgångna från redaktionen af Tidskrift för Hemmet, *nu* står barnmorskekåren organiserad och framställer på möten och i artiklar själf sina kraf.

* * *

*) Undervisningsanstalter för barnmorskor finnas f. n. i Stockholm, Göteborg och Lund. Inträdesfordringarna i hvad de gälla kunskaper äro: 1) full färdighet att väl läsa svenskt och latinskt tryck, äfvensom förmåga att nöjaktigt redogöra för det lästa; 2) färdighet i de fyra räknesätten i hela tal och öfning i enkel hufvudräkning samt 3) en läslig handstil.

Det första allmänna barnmorskemötet hölls i Stockholm år 1886 i en trång och låg lokal på söder. Ett bland öfverläggningsämnen var: Hvilka äro orsakerna att förlossningskonstens kvinliga idkare åtnjuta så ringa uppmuntran från det allmännas sida? Denna fråga jämte andra, som berörde barnmorskans låga sociala ståndpunkt och anseende voro de som mest afhandlades, och det syntes liksom om krafven på höjda inträdesfordringar samt på ökade kunskaper och rättigheter dock främst utmynnade i följande: »huru skola vi höja oss ur vår nuvarande föraktade ställning? Huru skola vi enkla, okunniga kvinnor kunna göra oss hörda och själfva föra vår talan?»

I tidskriften Eira skrifer Doktor Wretlind med anledning af det första barnmorskemötet: »Mången klagan -- icke minst från läkare -- har hörts, åtminstone i städerna, rörande barnmorskorna. Men ingen har gjort något för kårens sammanlutning och förbättrade ställning. Det är därför glädjande att äntligen uppslag därtill kommit från kåren själf». Och längre fram i samma artikel skrifer han: »De svenska barnmorskorna äro i afseende på kunskaper och yrkes-rättigheter bland de främst stående i världen. Må de förblifva så samt äfven få motsvarande sociala rättigheter».

Sedan den tiden hafva barnmorskeföreningar uppstått mångestades i vårt land. De torde nu vara c:a 20 till antalet. Föreningarnas verksamhet afser kårens höjande såväl i moraliskt som medborgerligt och ekonomiskt afseende. Föredragsserier, ofta hållna af någon läkare i orten och afsedda att öka barnmorskornas kunskaper, omväxla med diskussioner rörande kårens intressen eller med mer sällskapliga samkväm. På flere orter hafva föreningarna grundat en sjukkasse i samband med sin verksamhet för att på så sätt kunna vid behof understödja sina medlemmar.

Af allt synes framgå att dessa föreningar ej blott bidragit att sammanföra barnmorskorna och samla dem för gemensamma intressen, utan kåren har genom de diskussioner som förts inom desamma vunnit i klarhet angående målet för sina sträfvanden och medlen att vinna detsamma.

Otvifvelaktigt har äfven i betydligt mån härtill bidragit den tidskrift Jordemodern, som af doktor Wretlind nu utgifvits i 10 år.

Resultatet af detta förberedande arbete visade sig vid det fjärde allmänna svenska barnmorskemötet, som hölls i Stockholm september år 1897. Ej så att förstå som om önskemålen redan vunnits och frukten vore mogen, därtill torde ännu åtgå åtskilliga

år, men anordningarna för mötet, ämnena för förhandlingarna, diskussionen, hvilken till stor del rörde sig om de förslag till förbättrande af barnmorskornas ställning, som framlagts af den af tredje allmänna barnmorskemötet valda centralkomitén, närvaron af sådana personer, som på frågornas framtida utveckling kunde hafva det största inflytande, diskussionens gång och inläggen i densamma, allt detta tydde på att mötet ordnats af en redan organiserad korporation, som med allvar och nit satt in sina bästa krafter för att vinna sitt mål.

Vid barnmorskemötet år 1886 fanns ingen läkare närvarande och högst få voro de deltagare, hvilka icke tillhörde barnmorskornas egen klass.

Vid mötet 1897 leddes förhandlingen af professor Sondén, öfverläkare vid Barnbördshuset, chefen för Medicinalstyrelsen, Generaldirektör Almén, syntes troget bland åhörarna både för- och eftermiddagarna och få voro de frågor under diskussionen, i hvilka han ej gjorde inlägg eller afgaf förklaringar. Bland deltagarna såg man förutom en hel del kvinnor af den s. k. bildade klassen våra kvinliga läkare jämte flere af deras manliga kollegor. Till barnmorskornas stora beröm må framhållas, att de med samma enkelhet och rättframhet nu som 1886 framlade sina önskningsar. De höga herrarnas närvaro verkade ej dämpande på deras uppträdande, utan syntes de med frimodighet begagna sig af tillfället för att få föra fram sin sak.

Intresset under förhandlingarna syntes vara störst när diskussionen rörde sig kring höjda inträdesfordringar, ökade lärokurser och repetitionskurser samt rätten att förtfarande vid behof utöfva den instrumentala förlossningskonsten. Såsom förut nämnts hafva utöfver tillåtelsen att begagna instrument nästan inga förändringar under detta århundrade införts vare sig med afseende å inträdesfordringar, kurser eller ökade rättigheter. Allt står ungefär på samma ståndpunkt det gjorde i början af århundradet. Finnes väl någon kår i Sverige, om hvilken detsamma kan sägas? Inom *alla* de korporationer, som på ett eller annat sätt arbeta för sjukvården, för läkaren och sjuksköterskan liksom för apotekaren och veterinären äro kunskapsfordringarna höjda. Det samma är fallet med *alla* områden af lärarekallet och därmed har följt förbättrade lönevillkor och förbättrad social ställning. Ej underligt därför att äfven barnmorskornas reformyrkanden erhållit följande motivering: gif oss bättre kunskaper på det vi bättre må kunna fylla vårt kall

och på det vi efter slutadt värf må kunna se framåt till en ljusare framtid än lifvet på fattighuset.

Det ligger något nästan gripande däri att en kår spridd öfver hela Sverige och där lefvande under de anspråkslösaste förhållanden, ofta under de största umbäranden, kan samfällt framlägga anspråk af den art, att dessa hufvudsakligen afse kommande generationers intressen. För egen del hafva alla dessa enkla kvinnor ingen fördel att vinna af rätten till större kunskaper. Och dock har frågan därom diskuterats rundt om i hela vårt land så att den vid senaste barnmorskemöte kunde framläggas, icke såsom ett förslag utgånget från några enskilda personer utan såsom hela kårens fordran. Den tid torde därför ej vara aflägsen, då vederbörande myndigheter ej längre skola kunna motstå denna påtryckning; hela tidsriktningen tenderar däråt. *)

Och hvad är det barnmorskorna begära? Att inträdesökande till barnmorskekurserna skall äga de kunskaper, som fordras för inträde vid folkskolelärarinneseminarium, att lärokursen blir tvåårig i stället för ettårig, att instruktionsbarnmorska ej allt för ofta ombytes samt att repetitionskurser anordnas för de äldre barnmorskorna. Då emellertid kårens såväl duglighet som anseende i hög grad är beroende af dess moral, begäres ock att inträdessökande skall förete intyg af minst två kända trovärdiga personer, att hon fört en sedlig och oförvitlig vandel, att mer än hittills skett de elever afvisas, hvilka synas vara för kallet olämpliga samt att eleverna under lärotiden bo vid anstalten och stå under en bildad husmoders ledning.

Så lyder i hufvudsak barnmorskornas förslag. Att vederbörande ej ännu synas ämna tillmötesgå de framställda fordringarna, för så vidt de gälla höjda kunskaper, beror väl i viss mån på de ökade kostnader så väl för stat som för den enskilde, som en dylik förändring skulle medföra, men i ännu högre grad torde skälen därtill ligga i de betänkligheter som af f. d. öfverläkaren vid Barnbördshuset C. M. Groth motiveras på följande sätt:

»Om en barnmorskas verksamhet inom allmoge- och arbetarehem skall blifva så välsignelserik som möjligt fordras ej blott, att hon

*) I flere andra länder såsom t. ex. i Holland och Belgien är lärokursen tvåårig — och änskönt lärokurserna i våra grannländer Danmark, Norge och Finland redan äro längre än hos oss, så höjas där dock nu allvarliga röster från läkarnas sida om lärokursernas ytterligare förlängning.

är kunnig i sitt yrke, *skicklig*, utan äfven att hon *utan försakelse* kan dela folkets vanor, språk och föda samt kan sofva godt i den bädd, som i arbetarehemmet kan bjudas henne. Som regel kan detta dock icke blifva förhållandet, om icke barnmorskan själf är ett folkets barn, som under sin barndom och ungdom varit medlem af allmoge- eller arbetarehem. Skulle fordringarna på allmän bildning och skolkunskaper stegras för inträde vid barnmorskeläroverken och större kunskaper därvid fordras, än hvad folkskolan kan meddela, tror jag detta skulle blifva en olycka för landsbygden. Det förtroliga förhållandet mellan folket och barnmorskan skulle ej komma till stånd, om barnmorskan genom sina föregående vanor och genom sin sociala bildning tillhörde de s. k. ståndspersonernas klass».

Detta argument, som ju synes innebära en del talande skäl för bibehållandet af barnmorskornas låga kunskaps- och samhällsställning, är emellertid lätt att gendrifva med motskäl ej mindre talande. Det förhållandet att en del församlingar äro för fattiga för att kunna väl aflöna den i deras tjänst anställda barnmorskan, att många kvinnor sakna medel att bekosta en dyrbarare kurs och att hem finnas så torftiga att vistelsen där för barnmorskan är förenad med stora umbäranden, detta bör väl ej vara fullgoda motiv att hålla hela barnmorskebildningen nere och beröfva barnföderskorna i vårt land den bästa möjliga hjälp.

Härmed vilja vi ej hafva sagt att endast s. k. bildade kvinnor böra blifva barnmorskor. Hur önskligt det än vore att sådana äfven ägnade sig åt denna bana, tro vi dock, att så väl barnmorske- som sjuksköterskeakåren har behof af kvinnor tillhörande både de bildade och de mindre bildade samhällsklasserna. Men *en högre utbildning för yrket*, hvilken klass dess utöfvare än må tillhöra, är i hög grad önskelig och följaktligen högre kunskapsfordringar hos den inträdesökande.

Om således krafven på högre inträdesfordringar och förlängda kurser synas väl befogade, gäller detta ej mindre beträffande nödvändigheten af repetitionskurser. Sådana hafva redan börjat komma i bruk och under senaste höst anslogo 5 af Sveriges landsting medel till fördelning bland barnmorskor, som önskade bevista densamma.

Huru välbehöfliga dessa kurser böra vara finner man lätt, om man betänker den stora betydelse man nu för tiden tillägger anti-septiken, ett ämne hvori de äldre barnmorskorna ej erhållit under-

visning. Då ingen förbindelse existerar mellan de från Barnbörds-
huset utgångna barnmorskorna och denna anstalt, kunna de nya
metoder, som där tillämpas, icke spridas till de äldre utöfvarna af
yrket, boende i vårt lands aflägsna bygder; följaktligen är det obil-
ligt att begära att dessa skola följa framstegen på obstetrikens område.

Den fördel, som tidningen *Jordemodern*, utgifven af doktor
Wretlind, erbjuder, kan därför knappt nog starkt framhållas, och det
borde af kommunalstyrelsen tillses att hvarje barnmorska håller sig
med detta fackorgan.

Ett förslag som ehuru synbart af underordnad vikt bör kunna
blifva af ingripande betydelse gäller föreståndarinneskapet vid de
anstalter, där barnmorskor utbildas. För närvarande bytes vid Stock-
holms barnbördshus, där de flesta svenska barnmorskor beredas till
sitt kall, föreståndarinna hvarje år, på sådant sätt att en nyut-
bildad elev utses för ett år till instruktionsbarnmorska och därefter
ett år blir föreståndarinna och efterträdes i sin ordning af den som
varit instruktionsbarnmorska o. s. v.

För ett sådant förfaringssätt synes vara svårt att finna något
skäl — om ej möjligen det att en nyss utgången elev kan nöja
sig med mindre aflöning än en erfaren barnmorska —, *mot* detsamma
tala desto flera. Eller är det möjligt att den person, som vet sig om
ett år skola lämna sin befattning, skall kunna med verkligt in-
tresse sköta densamma? Och äfven om föreståndarinnan har de
bästa förutsättningar för att blifva en god ledarinna af eleverna,
huru skall hon under denna korta tid hinna förvärfva tillräcklig
pedagogisk erfarenhet för att kunna göra sig på bästa och klaraste
sätt förstådd? Och framför allt, huru skall en på en kort tid an-
ställd föreståndarinna kunna bidra till att föra barnmorskekåren
framåt? Föreståndarinneskapet bör medföra skyldighet att med
vaken blick följa förhållandena inom anstalten för att när så ford-
ras hos vederbörande söka utverka förändringar till ett bättre. Men
hvar och en vet att förändringar, de må vara aldrig så väl påkal-
lade, vinnas ej med ens. Man får välja tid och tillfälle att föreslå
dem och väcka förslagen gång på gång, kanske i ändrad form för
att vinna hvad som synes erforderligt. Och huru skall en före-
ståndarinna, vald för ett år vilja utsätta sig för de obehag, som
kunna följa med väckandet af förslag om ändringar. Lätt nog blir
tankegången: »Nog går det under min tid.»*)

*) Att föreståndarinneplatsen vid Stockholms barnbördshus är ganska
ansvarsfull framgår bland annat däraf, att ingen läkare bor inom anstalten.

Att som elev vid en anstalt finna dess brister är dessutom lätt nog; att som föreståndarinna föreslå medel tili bristernas afhjälpande är en helt annan sak och torde nog erfordra större erfarenhet än hvad ett års öfning kan gifva. Helt annorlunda skulle förhållandena ställa sig om föreståndarinnan hade utsikt att, om hon skötte sitt arbete väl, få kvarstanna i sin verksamhet, och om hon hade att draga konsekvenserna både af ett väl skött och af ett illa skött föreståndarinneskap. Önskligt vore att föreståndarinneskabet, såsom barnmorskorna själfva föreslagit, delades på två personer: en instruktionsbarnmorska och en husmoder, och att dessa båda valdes ur den bildade klassen. Denna anordning skulle otvifvelaktigt vara en vinst ej blott för eleverna utan äfven för anstalten i dess helhet.

* * *

Af de diskussionsämnen, hvilka vid mötet ytterligare förekommo, vilja vi särskildt framhålla instrumentförlösningen. Redan i denna artikels början påvisades huru rätt till instruments användande lämnats svenska barnmorskor tidigare än något annat lands, ehuru denna rätt tillkommer dem endast när läkare icke kan i rätt tid anskaffas. Att denna fråga nu upptogs till behandling, kom sig däraf, att prof. Ullman och Gadde i en skrivelse till Medicinalstyrelsen föreslagit den gifna rättens borttagande eller minskande. Professor Sondén hade i frågan ett mycket intressant anförande, som sedan intagits i Jordemodern. Bland annat säger han däri: »Må det därför — under fullt medgifvande att förbättringar äro både önskliga och nödiga — erkännas, att de instrumentlärda barnmorskorna varit till stort gagn för vårt land och att denna för Sverige egendomliga institution i det hela utfört ett godt arbete.» Han säger vidare att antalet af genom barnmorskor utförda instrumentalförlösningar på senare tiden minskats. De utföras numera hufvudsakligen i de län, där läkare på grund af afstånden och bristande kommunikationer äro svårast att erhålla, nämligen i de nordligaste länen och i Kronobergs län. I Stockholm, där läkarettillgång alltid finnes, har, så vidt rapporterna visa, ingen enda instrumentförlösning utförts af barnmorska under de 25 senaste åren; likaså i flertalet andra städer och i det på läkare rika Skåne».

Professor Sondén skrifer vidare att »såsom skäl att upphäfva barnmorskans rätt att använda förlösninginstrument framkastats att läkarnas antal nu så tillyuxit, att barnmorskor icke vidare skulle för utförandet af operativa ingrepp behöfvas, utan skulle de redan

nu kunna ersättas af läkare. Samma skäl anfördes redan 1777 i det då utkomna barnmorskereglementet, men borttogs åter ur 1819 års reglemente. Måne detta skäl *nu* har mera giltighet än då? Svaret måste blifva *nej*, så länge 500—600 instrumentförlossningar och däröfver årligen inom landet *måste* af barnmorskor utföras, *emedan* läkare icke kunna erhållas. Men tiden då läkarnas antal ej blott i städerna utan äfven å landsbygghden så ökats, att barnmorskor ej längre behöfvas för operationers utförande, torde ännu vara *ganska aflägsen*. På landsbygghden är barnmorskans operativa verksamhet nödvändig och kommer länge att så förblifva. Ja, så länge kvinnor finnas i vårt land, hvilka utan barnmorskans operativa biträde skulle förgås, så länge är det stridande mot humanitetens fordringar att förbjuda eller ens inskränka barnmorskans rätt att hjälpa.»

Naturligt är att barnmorskornas sträfvanden dock icke ute slutande gällt kunskapers förvärfvande, utan att de äfven haft sin ekonomiska existens i sikte. Pensionsfrågan har för dem varit af det allra största intresse och få torde väl de barnmorskemöten varit, där ej denna fråga under de senare åren varit på tal. Genom diskussioner, deputationer och skrivelser hafva de ock sökt verka för saken, och glädjande är för alla dem, som intressera sig för barnmorskornas sträfvanden, att senaste riksdag gynnsammare än de föregående upptagit pensionsfrågan och att det finnes utsikt att ett litet välförtjänt ålderdomsunderstöd tillerkännes den i samhällets tjänst utslitna barnmorskan.

Vi hoppas kunna se framåt mot den tid, då undervisningsanstalterna för barnmorskor hafva skärpta inträdesfordringar och förlängda lärokurser, då staten bidrager till barnmorskans aflöning på samma sätt som sedan länge varit fallet i Danmark och då ordnade pensionsförhållanden kunna låta barnmorskan motse en tryggad framtid.

* * *

Redan vid barnmorskemötet 1886 framhöllo barnmorskorna önskvärdheten af att bildade kvinnor ägnade sig åt deras kall, och samma yrkande har sedan dess gjorts i både tal och skrift, och det kan ej annat än förefalla märkvärdigt, att ett yrke så viktigt och ansvarsfullt som barnmorskans ej i anseende stått högre, ej sedan urminnes tider bland siva utöfvare fått räkna de bildade kvinnorna i samhället. Man undrar öfver att icke de bildade kvinnorna, de som af lust eller tvång kommit att ägna sig åt ett yrke och som varit utrustade med goda kroppskrafter, ej funnit studiet af lifsutveck-

lingen lika rent och aktningsvärdt, som trots något annat. Och dock må man kanske ej allt för mycket förvånas däröfver. Den uppfostran, som systematiskt lämnats kvinnan, utan kannedom om en hel del viktiga organ i hennes egen kropp och som i okunnigheten om hennes viktiga lifsfunktioner satt det säkraste kännetecknet på kvinlig renhet, har ej varit ägnad att locka den bildade kvinnan till barnmorskans yrke.

Det är vår tid förbehållet att härutinnan åstadkomma en rättelse. Också ha vi under de senaste åren erhållit ej blott en kvinlig läkare, speciellt ägnande sig åt förlossningskonsten, utan ett ej ringa antal bildade kvinnor hafva genomgått våra barnmorskeinstitut. Betydelsen af den nya insats, som sålunda blifvit gjord, kan komma att hafva det största värde för barnmorskefrågans utveckling.

Såsom ett önskemål skulle vi äfven vilja framhålla, att kvinnans inflytande inom barnmorskeanstalterna måtte ökas. Hvilken reminiscens af gamla tiders uppfattning ligger ej däri, att ett barnbördshus sådant som Stockholms ledes uteslutande af män, d. v. s. en anstalt, där barnaföderskor och deras barn vårdas och där elever utbildas, en anstalt, uteslutande afsedd för kvinnor och därtill så stor och vidtomfattande att antalet under år 1887 inskrifna mödrar var 1347, och inskrifna elever under samma tid 52. Och alla dessa kvinnor stå under inseende af och lyda förordningar och reglementen, hvilka ej blott i sina stora drag utan ock i sina detaljer äro uppsatta af män! (Så länge nämligen föreståndarinnan väljes så som nu är fallet, kan hennes inflytande knappast tagas med i beräkning).

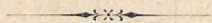
* * *

Härmed få vi afsluta denna korta redogörelse för den rörelse, som nu pågår inom barnmorskekåren.

Huru ansvarsfullt, huru maktpåliggande är icke barnmorskans kall då i hennes vård anförtros det dyrbaraste, det käraste man äger! Då faran står för dörren, ställas krafven på barnmorskan högt, då fordrar man ej blott gedigna kunskaper och tillämpning af antiseptikens och aseptikens stränga regler, utan ock offervillighet, noggrannhet och den största plikttrohet. Man hoppas och väntar allt af den vårdarinna som man, sedan hon slutat sitt arbete, ofta illa aflönar och snart glömmar.

Borde ej den kår, som utför ett så maktpåliggande arbete i vårt land, kunna påräkna alla kvinnors sympati och borde ej den rörelse, som vill söka skaffa dess medlemmar högre utbildning, vinna hela vårt folks stöd och intresse?

G. A.

Ur Byrons "Hebrew Melodies".

Om kärlek öfverlefver död.

*Om kärlek öfverlefver död
och öfver himlens tröskel skrider,
om hjärtat värms af jordisk glöd
där ofvan jordens kval och strider,
där ingen plågar, ingen lider,
då vill jag dö i denna stund,
vill flyga öfver rum och tider
mot evighetens ljusa rund.*

*När vi till dödens afgrund förts,
vi dröja bäfvande vid randen;
fast redan dödssignalen hörts,
vi gripa efter jordebänden.*

*Åck om man visste, att man fann den,
till hvilken jämt ens hjärta trår,
att anden blefve ett med anden
i kärlek, som ej döden når!*

* * *

Jephtahs dotter.

*Har du lofvat åt Gud i vår nöd,
o min fader, din dotters död,
har din seger du köpt med mitt lif,
se jag blottar min barm för din knif.*

*Jag har klagat för sista gång
bland bergen min sorg i min sång —
får jag dö för den hand jag har kär,
kan ej dödssmärtan komma mig när.*

*Och det, o min fader, jag svär,
att så rent är det blod du begär
som ditt sista välsignande ord,
som det sista mig tröstar på jord.*

*Hör ej tärnornas jämrande skri,
var en hjälte och domare fri!
Jag har vunnit en seger för dig,
och mitt folk är befriadt af mig.*

*När du tagit det lif du mig gaf
och ditt barn ligger stumt i sin graf,
må den fröjden då vara dig nog,
att du minns hur jag leende dog.*

* * *

Jag såg dig gråta.

*Jag såg dig gråta, såg en tår,
som skymde ögats sol.*

*Den ännu för mitt minne står
som dagg på en viol.*

*Jag såg dig le — safirens glans
blef dunkel och blef matt
vid dina ögons strålars dans
och dina blickars skratt.*

*Som västersol sitt skimmer strör
på molnens mörka berg
och knappt i nattens skymning dör
den djupa ambrafärg,
ett sinne mörkt af sorg och ve
ditt leende gör gladt,
och den, som en gång sett dig le,
har ljus i hjärtats natt.*

Klara Johanson.

Eva Thorssell †.

Inom hufvudstadens fattigvårdskretsar, främst å Norrmalm, var Eva Thorssell ett ofta hört och väl känt namn. På den centralbyrå, som Föreningen för välgörenhetens ordnande öppnade i slutet af år 1889, började hon nämligen tjänstgöra redan 1890 och har sedan dess oafåtligt ägnat sig åt arbetet för de fattiga. Få hafva så varmt som hon varit besjälade af den idé, som ligger till grund för F. V. O:s verksamhet. Godtköps-välgörenhet, d. v. s. gifvande af en slant, större eller mindre, till höger och venster, utan att man gör sig mödan att försöka taga reda på hvad hjälp, som verkligen är af nöden, betecknade hon rent af som ett brott, både mot den som får slanten och den fattige som står bredvid och med undran och förbittring ser på det kritiklösa gifvandet eller begärligt söker att själf få en lika lätt förvärfvad penning.

Med aldrig svikande intresse och seg energi vinnlade hon sig om att ur missmodets, oförmågans eller slöhetens dy lyfta den hjälpsökande, men sin glädje fann hon i att få stödja den som vacklade under en för tung börda eller som sträfvade af all sin kraft att förbättra sin ställning. Den, som ockrade på medmänskors gifmildhet och af lättja eller vårdslöshet var i ständig svårighet, fick af henne höra mången skarp sanning, under det att hon strålade af medlidsam ömhet mot den oförskyldt lidande.

Ett sådant hufvudets och hjärtats arbete nöter och det fordras en frisk och stark kropp för att stå bi. Med bekymmer har man länge sett, att Eva Thorssell's brinnande, oförtröttadt verksamma ande slet ut hennes kropp, men hon ville ej gifva vika. Tills hon stupade, stod hon kvar på sin post.

Vid hennes nyss slutna graf stå med tårade blickar de, som gjort till sin den stora uppgift hon med sådan hängifvenhet omfattade. De hafva i henne mistat den liffulla, varmbjärtade medarbeterskan och kärleksfulla vännen, och arbetet själf har förlorat en kraft, som synes hardt när omistlig. F. V. O:s verksamhet kräfver hela personligheten och ger föga tillfredsställelse i utbyte, det är därför ej så underligt att många skygga tillbaka för dess kraf, men är, så som vi tro, arbetet godt och behöfver det göras, så skall det ej afstanna i brist på arbetskrafter. Det är vår vissa öfvertygelse, att om en lucka uppstår, den ock blir fylld, om man bidar, men en person som vuxit och utvecklats samtidigt med arbetet, kan aldrig helt ersättas.

Vårt sista tack till Eva Thorssell må därför följas af en uttalad förhoppning, att det arbete, åt hvilket hon offrade sig, må ostördt fortgå, så länge däraf göres behof. Det skall en gång, om det än dröjer länge, bli obehöfligt — det är den förvissningen som ger kraft att uthärda — och då får Eva Thorssell sin bästa minnesgård, ty i det förberedande arbetet har hon gjort en kraftig insats.

A. M:s.

Litteratur.

På Prärien. Roman af *Hilma Angered-Strandberg*.

På trons och hoppets murinhägnade vägar vandra frejdigt framåt de i anden fattiga med händerna knäppta kring sina fullmakter till himmelriket, under det han, som har många ägodelar, rådvill stirrar ut öfver väldiga vidder, undrande öfver undret, som aldrig sker. Barnsligt jublande och fridfullt söfvande psalmrytmer klinga smittsamt upp mot honom från de målmödetna vandrarna. En fadd sång, säger han, men nästan omedvetet stämmer han in i den segerbrusande refrängen, och plötsligt hör han genom rösterna en röst, som drar honom, och han följer den rösten och slungar sina ägodelar och sällar sig till trons och hoppets vandringsmän och går med dem som en bland dem. Men han är ej som de, hans fattigdom är stulen och glansen af de bättre dagar han sett, som dröjer omkring honom, svider i ögonen på det äkta armödets stolta ägare.

Så går han åter ut på de vida slätterna och lastar åter på sig sina skatter, suckande som en befriad och som en betungad. Han hade ändå troit en gång, att det fanns ett nålsöga så stort — —

Ack, och på den stora fria slätten under det vida blåa hvalfvet, där långt utanför hoppet och tron, finner han kanske kärleken. Hvad är grymmare än kärleken utan hoppet och tron? Den är en lögn om lycka, som aldrig kommer, och hvarje dag trampar den sönder minnet af gårdagens diktade lycka.

När vandraren har bakom sig den sista rätten af den sista dagens drömda fröjd och liknöjdt ströfvar vidare, då kommer han kanske till ett varmare luftstreck och till skönare nejder. Än sedan?

Detta — det var då lifvet.

* * *

Den litterära höstsåsongen har inledts med en bok af Hilma Angered-Strandberg, en röd bok om Sverige i Amerika liksom sist men ändå en helt annan bok än sist. Den är inte sammanknådad af smulor, som blifvit öfver från den förra boken, utan den är gjord af något af det finaste och vackraste stoff, som förf. ägde bland sina förråd och som hon med en bitanke af ömhet och sparsamhet, liksom när en mor delar ut pepparkakor åt sina afkomlingar, läste undan i våras, då hon gaf oss »Den nya världen».

Om denna bok är bättre eller sämre än den förra vill jag inte vara nog orättvis att reflektera öfver. Den har redan det emot sig att den är n:o 2, och man fördärfvar två prima saker för sig, om man partout vill räkna ut hvilken som bör anses för den primaste.

En sällsam, betagande skönhet hvilat öfver denna skrämmande vida prärie, som ger en så smärtsam intensitet åt en ensam och ångestfylld andas vaga trånad och ger rum åt ett gränslöst jubel i lifsvissighetens högtidsögonblick. Prärien i morgondager med dagg och svalka och små metallskimrande reptiler, kilande upp och ner i springorna mellan brådtrottoarerna, prärien mattad och tyngd af sol, som öser ett hytt, brännande ljus och en förlamande hetta öfver de människotomma vidderna, prärien badad af tornadons skyfall och med hvarje grässtrå blänkande af en liten privat regnbåge. Ute på prärien lefva människorna här i boken, deras trävillor med sina verandor på framsidan och bislag på baksidan äro inga boningar, endast skjul och natthärbergen. De ligga där i långa rader med sin amerikanska fabrikskomfort midt i den oberörda ödemarken, och för den, som ser ironien, följer där alltid en söckengrå reaktion efter friluftsextasens flykt mot drömda himlar.

Inledningskapitlet har man läst en gång för länge sedan i »Ord och bild». På den tiden visste man i allmänhet ingenting om Hilma Angered-Strandberg; men jag vet åtminstone en, som i den lilla skissen med glad och vemodig beundran varnade konturerna af en Ny Värld. Det handlar om nygifta paret Hjelm's tragikomiska ankomst till sitt verksamhetsfält, Gustavi prästseminarium, där mister Hjelm, f. d. kollega i Norrköping, skulle agera professor i naturvetenskaperna. På dessa sidor trängas en massa individuella figurer, tecknade med dessa få och träffsäkra streck och skarpa konturer, som förf. älskar att använda på sina bipersoner, och med denna blida barmhärtighet midt i den sylhvassa satiren, som gör att man utan samvetsqual kan njuta af den bisarra komiken hos

den beskedliga, religionsdryga seminariekolonien. Roliga äro Gustavi professorer, men roligare Gustavi professorskor, bland hvilka jag inte vet om jag skall tillerkänna priset åt professorskan Törnkvist, Hjelm's inackorderingsfru, som tänkte fara till Kansas, ifall det skulle bo härskap i huset, eller åt professorskan Gustafson, som inte för sin död ville låta märka, att hon var en bättre människa i sig själf — — —

Men humorn är långt ifrån det väsentliga i denna bok, den blir glesare, ju längre man kommer, och trött och tillbakadragen, som vore den led vid sig själf. Hvad som är centrum här är det mest patetiska allvar, det är Matilda Hjelm's själshistoria, särskildt de moment af denna, som inte framträdde den tiden hon hette Louise Hultman och var gift med en vagabond.

Erotik och religion syntes ingenstädes till i »Den nya världen», där fanns inte rum för annat än livvets kargaste nödortf. Här, i de lugna, stadgade, bekymmerslösa förhållandena, ha människorna tid att syssla med Gud och sin nästa. Med Gud särskildt. Här finnas gudfruktiga människor af alla möjliga nyanser, från den ästetiske och passionerade metodistpastorn till den påfluget fromma tjänstfröken Ellida, som samlar glödande kol på sin matnors hedniska hufvud genom aldrig slappnande nit för hennes frälsning. Här gå baptister och snegla medlidsamt öfver till metodisterna, undrande huru folk kan vara så blinda för bibelns klara, lättfattliga lära om barn-dopets förkastlighet, under det metodisterna vänligt rekommendera åt baptisterna en liten repetitionskurs i Guds ord som en ofelbar kur mot antimetodism. Och de evangeliska lutheranerna sitta på sin rättfärdighets höga hästar i förnämt medvetande af att deras religion är den anständigaste och mest passande, medan mulatten, som i en af söderns doftande nätter bjudit sin själ åt den »Store, Sköne», går miste om en väluppfostrad församlings applåder, när han med en vildepoets färgstarka patos öfver sitt tal vittnar om sitt möte med Gud.

Man skulle knappast tro, att den amerikanska religionen, som, med hvad namn den än må kalla sig, alltid präglas af en brådskande gåpåaraktighet och konkurrensanda och ett slags goodtemplar-epikureism, som gör kyrkorna till förlustelokaliteter och förfriskningsställen, att en slik religion kunde attrahera en odlad och skönhets-törstande ande. Men den kan verkligen det, med tiden, och så sker det här i boken. Och så får man se en varelse, som hade styrka till all tro och kraft till alla tvifvel och hvars själs syn hade be-

rusats af »glansen öfver jätteängen», sitta som en erkänd syster i en vulgär metodistförsamling.

Det var inte för pastorns skull hon gick dit, det var hon nästan säker på. Däremot var det pastorns fel, att hon kom så hastigt därifrån.

Pastorn var en stark man, men omsider dukade han under en dag, då de, icke alldeles slumpvis, träffades ute på prärien. En sekund bara, ett förbjudet ord och några lidelsefulla kyssar, så var han borta. De par tre sidor, hvilka skildra detta möte, äro skrifna som en sång och jag är frestad att leta fram de versrytmer som ligga gömda i de skenbara prosafraserna, till exempel:

Vilsen var stigen,
 där de funnit hvarandra,
 men gyllene sol låg
 öfver en dagfrisk morgon,
 och så
 skulle de skiljas.

En sekund hade lifvets underbaraste härlighet snuddat vid henne, och hon hade gripit den och hade den kvar, om hon än aldrig mera fick se *honom*.

Annandagen var lifvet småborgerligt jämtrist som ett förmak med virkade antimakasser och albums med röda pressade plyschpärmor, och hon tyckte hon hade varit med om en komedi, där personerna voro: gift metodistpräst, annan mans världsligt sinnade fru. Metodistprästen omvänder frun och en gång växla de kyssar, hvarpå de rusa hvar åt sitt håll och bekänna sin synd för de respektive individer, med hvilka de ha att dela nöd och lust. Metodistprästen anger sig ytterligare för sitt kyrkoråd och lämnar samhället. Och när stycket slutar, är metodistprästen fortfarande gift och frun fortfarande en annans samt åter världsligt sinnad.

Somliga människor lefva så fort, att de alltid ha försprång för sina egna öden, och en gång stå de handfallna och undra hvarför det är så tomt omkring dem och hvarför det inte finns något annat lif att lefva, sedan de lefvat upp sitt eget. Matilda Hjelm hade hastigt nog blifvit färdig med både religionen och den stora kärleken, och när rikedomen en dag utan varning föll ned ur skyarna för hennes fötter, då bländades hon blott för ett ögonblick, och sedan gnuggade hon sig i ögonen och var färdig med den också.

Boken slutar som allt grubbel öfver lifvet och som kanske lifvet själf, med ett tankstreck och ett frågetecken. Det ligger något be-

klämmande i det hastiga uppsvingandet till rikedom, och man ängslas för att Matilda och hennes man vid morgonljuset komma att finna en hög vissna löf i stället för guld. Det kan ju hända, att det varade, men man undrar om de själfva kunde tro på det från den ena dagen till den andra. Och hur som helst blir slutet ändå en besvikens och förörrättads bittert vemodiga:

»*Detta* — det var då lifvet!»

K. J.

Från skilda håll.

Doktor Astrid Cleve kommer att från och med den 4 oktober hålla en serie föreläsningar i organisk kemi, illustrerade af experiment och demonstration af preparat. Föreläsningarna, som anordnas af pedagogiska lärokursen, skola hållas i Stockholms högskola tisdagar kl. 7—8,30 e. m.

*

»**Kvindernes Blad**», en ny dansk veckoskrift, utgifven som bihang till *Nationaltidende*, *Dagbladet* och *Dagens Nyheder*, har utsändt sitt första häfte söndagen den 18 september. Bladet, som redigeras af fru *Rigmor Bendix*, har till hufvudsyfte att meddela redogörelser för kvinnorörelsens historia såväl i Danmark som i utlandet och underrättelser om kvinnornas ställning i de olika länderna. Första numret innehåller bl. a. början af en uppsats om »Kvindesagens Historie i Sverrig» af *Gertrud Adelborg* samt ett bref till bladets redaktör från *Bjørnstjerne Bjørnson*.

*

Den första tyska kvinnoklubben har invigts i Berlin. Lokalen är belägen vid Schadowstrasse, en liten tyst sidogata, som löper ut från Unter den Linden, och är komfortabelt inrättad med läs- och skrifrum, matsal och en skuggig trädgård.

*

En kvinlig krigskorrespondent, troligen den första i sin genre, har uppträdt i spansk-amerikanska kriget och skildras entusiastiskt af en korrespondent till *The London Mail*. Hennes namn var mrs. Blake Watkins och hon var från Toronto i Canada. Vid sin ankomst till Tampa möttes hon med förvånad och öfverlägsen misstro från sina manliga kollegers sida. Men hon visade sig vara en så skicklig iakttagare och intervieware och skickade så digra korrespondensluntor med hvarenda post, att hon förvärfvade sig deras högaktning, och på samma gång uppträdde hon så anspråkslöst och kvinligt, att hon vann samtligas varma sympatier. En kavalleriofficer kom till den slutsatsen, att krigskorrespondans egentligen är fruntimmersgöra, »or else this Mrs. War Correspondent is the brightest little man in the outfit».

(Insändt.)

En vänlig erinran till våra damer i allmänhet och fru A. M. Holmgren i synnerhet.

Till Red. af Dagny.

Ehuru icke i tillfälle att deltaga i arbetet för kvinnosaken, delar jag dock i mycket red. åsikter. Men då jag, såsom jag ibland brukar, för min man uppläste ett och annat ur Dagnys sista häfte och däribland en längre artikel om kvinnomötet i Bergen, skakade han på hufvudet och sade: »Det är ledsamt att svenska fruntimmer, af hvilka många sakna all nationalkänsla, resa öfver till Norge utan tillräcklig insikt i våra egna förhållanden. De blifva därigenom gärna ett rof för där rådande falska inbillningar att allt som där göres är ett *framsteg*, om det också är så oförnuftigt, att det snart måste tagas tillbaka; och skrytet omkring dem gör dem handfallna, då de icke förstå tomheten däri.

Nu har fru Holmgren blifvit förtjust öfver några godtköpsfraser vid mötet, såsom att norska kvinnorna borde med ens uppställa rösträtt på lika villkor med männens såsom mål och att man där 'skändes' öfver, att kvinnorna icke i vintras fingo denna rätt; och strax är hon färdig att tillbakasätta sitt eget land, hvilket Norge skall hafva 'sprungit' så framom i uppfattningen af moderna reformer.

Sanna förhållandet är, att vid omröstningen i stortinget den 21 sistl. april om den *politiska* rösträtten icke en enda röst gafs åt förslaget om *kvinnornas* delaktighet däri — så odelad hade knappast opinionen i svenska riksdagen varit däremot —, samt att den rättvisa, som kvinnorna i Norge ännu förgäfves begära, nämligen att få *kommunal rösträtt*, hafva de svenska kvinnorna *redan i mer än en mansålder ägt*, nämligen allt sedan 1862!

Och icke blott däruti äro vi framom Norge. Äfven männen stå efter oss i kommunal *själfstyrelse*. Hos oss få på landet, i köpingar och i de städer, där allmän rådstuga finnes, *alla* röstberättigade, således äfven kvinnor, deltaga i *alla beslut och val*; men i Norge få de röstberättigade *endast välja ombud* för de allmänna ärendenas ombesörjande, nämligen dels ett »formanskab» och dels »representanter». Så är äfven, i *jämförelse* med de norska amtsformanskaben, våra *landsting* en rent demokratisk inrättning, ty i de senare får icke någon landshöfding eller annan till länsmyndigheterna hörande person deltaga, då däremot i »amtsformanskaberne» amtmän och kronofogdar äro *själfskrifna* medlemmar (den förra såsom *ordförande*), och ledamöterna icke ens få själfva välja sin *sekreterare*. Trots allt detta skryta norrmännen öfverljuddt öfver sin »själfstyrelse» och småda svenskarna, däri understödda af så många mindre kunniga landsmän.

Fru H. har äfven menat, att Norge kunde vara »stolt» öfver stortingets beslut om den politiska rösträtten; men därtill har det i sanning inga skäl. Hvad skulle hon säga, om man här i landet gäfve, såsom nu i Norge, rösträtt åt *drängar, backstugusittare* och andra beroende perso-

ner samt delvis åt *fattighjon* och *cessionanter*? Egentligen är dock denna »allmänna rösträtt» en ren humbug; ty endast hvar 100:e af de röstberättigade på landet (hvar 50:e i städerna) får (såsom elektor) deltaga i valet af stortingsmän, då däremot i Sverige alla röstberättigade (utom ännu på några få orter) direkt *välja riksdagsmän.*»

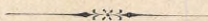
Var det nu beskedligt af min man att på detta sätt rycka bindeln från en del norskdyrkande fruntimmers ögon, hvad skulle ni då säga, om jag yppade en annan sak, som han lade mig på hjärtat, men som jag aldrig förut tänkt på. Kan ni tänka er, att han påstod, det vi fruntimmer i allmänhet sakna *fosterlandssinne.*

Det är mödrarna, sade han, som gifva barnen sin riktning och nära deras ädlare instinkter, och huru ser man icke i Frankrike, Tyskland, Danmark, Norge, mödrarna uppfostra fosterländskt sinnade män. Men i Sverige, det land som har den mest lysande historia, äro nutidens kvinnor utan sinne för ett land, som genom sin fågring, sina minnen och sina stora naturliga hjälpkällor borde väcka den varmaste hängifvenhet; jag vill nu icke tala om våra kvinnor af folket. När de t. ex. komma ned till Danmark, väcka de allmänt löje genom sin okunnighet om allt hvad nationellt heter. De veta att de komma från Småland eller Skåne, men knappast att de äro från Sverige, och en svensk flagga eller svenska färger känna de icke till. Men hvilken flackhet och lojhet röja icke äfven våra bättre damer! Utanför en svensk familjs bostad å en badort såg man barnen leka omkring en där planterad *dansk* flagga. Frun hade, såsom ung, vistats något i Köpenhamn, och det var, enligt hennes förmenande, likgiltigt om barnen gladda sig åt den danska flaggan mera än åt den svenska. — I ett aftonsamkväm här i staden utbredde sig en tillfälligtvis närvarande norska öfver sitt lands härligheter; det vore vida vackrare och förmer än Sverige. Alla tego och togo med undergifvenhet emot skroderiet. Slutligen dristade dock en ung fru reservera sig litet. Hon hade rest i Norge och funnit det delvis vackert, men framför allt enformigt, endast klippor och vatten; hvaremot Sverige erbjöd mera omväxling m. m. Den norska damen studsade. Hon tycktes icke ha förr träffat någon här som höll på sitt eget land; och så är det. Har man någonsin vid ett möte i Norge eller Danmark hört någon hålla den svenska fanan högt? Men så länge den svenska kvinnan icke eldas af kärlek till sitt land, må man fåfängt vänta sig det fosterlandssinne hos vår ungdom, som utmärker våra grannar och andra nationer.

»Säg dina vänner i Dagny», sade han slutligen, »att om de vilja i sanning gagna sitt land och sitt kön, böra de lägga sina läsare på hjärtat att, vid sidan af eller egentligen långt framför rösträttsfrågan, måste de söka ingifva de svenska kvinnorna en varmare hängifvenhet för deras eget land.»

Nu har jag låtit min man tala, där jag själf så föga förstod; men jag tyckte att han hade rätt; och nog vore det bra roligt, om vid blifvande nya kvinnomöten våra landsmaninnor visade samma själfkänsla som deras vänner i grannländerna.

Euphrosyne.

— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET

18 Humlegårdsgatan 18
18 Götgatan 18
29 Drottninggatan 29

Spis- och Knäckebröd

i många olika sorter, öfverträffliga i välsmak.

HEDERSPRIS och **GULDMEDALJ**

Dresden 1894. Braunschweig 1895.

GULDMEDALJ

Stockholm 1897.

Biscuits och Cakes

till betydligt lägre pris än de utländska.

C. W. SCHUMACHER Stockholm

Kongl. Hofleverantör.

17 Norrlandsgatan 17.

Aktiebolaget Stockholms Parasitida,

Desinfektions- och Mattrengöringsanstalt,

Rikstelefon 36 72. Vallhallavägen 101. Allm. Tel. 87 99.

Renar fjäder och reder tagel medelst nykonstruerade maskiner.

Åtager sig *rengöring, förvaring och konservering* af mattor, gardiner, pelsverk m. m. *Urotande* af alla slags parasiter från möbler, bohag och kläder äfvensom från boningsrum och fartyg m. m., *allt till priser, som för våra full garanti lemnande metoder äro särdeles moderata.*

Desinfektion efter smittosamma sjukdomar i rum.

OBS.! Effekter afhämtas och återsändas *utan särskild afgift* inom Stockholm.

Stockholms Dagblad.

Sveriges innehållsrikaste och jemförelsevis prisbilligaste tidning.

Rikhaltig Literaturafdelning.

Morgon- och afton-tidning.

Alltså snabbaste nyheter två gånger om dagen.

Aftontidningen med uteslutande nytt innehåll på alla afdelningar.

— Prenumerationspris —

Stockholmsupplagan:

Landsortsupplagan:

för år**15**:- för kvartal **4**:25

för år**10**:- för kvartal **3**:-

» halft år **8**:- » månad **1**:50

» halft år **6**:- » månad **1**:-

Af gammalt Ylle

(stick-, kläde- och klädnings-) väfves vackra Gungstols-
längder, 2 mtr långa, 0,70 mtr breda från 7 kronor. Gods
afhemtas tacksammt afgiftsfritt.

Hildur Anderssons Ullspinneri- 0. Skrädderi-Aktiebolag

Riks 1 63.

Allm. T. 76 53. 16 Oxtorgsgatan 16.

Allm. 304 35. Filial: 1 Hornsgatan 1, 1 tr.

Hedin & Berlins Pappershandel

flyttas den 1 Oktober till

4 Biblioteksgatan 4

(Obs.! Snedt emot.)

BARNÄNGENS antiseptiska **Vademecum** för munnens, tändernas och hudens vård m. m.

OBS.! Intyg från nedanstående medicinska auktoriteter åtfölja hvarje flaska:

Professorn i hygien vid K. Karol. Institutet Hr E. Almquist, Professorn vid Upsala Universitet Hr Olof Hammarsten, Docenten i farmakodynamik vid Upsala Universitet Hr M. Elfstrand.

Vademecum öfverträffar i bakteriedödande och bakteriehämmande förmåga hvarje annat i handeln förekommande oskadligt toaletmedel.

En flaska **Vademecum** innehåller minst lika stor bakteriedödande och bakteriehämmande förmåga som 80 vanliga 1/2-literflaskor bästa Aseptin. Se vidare den åtföljande beskrifningen.

Smedman den äldres HANDELS-SKOLA

Stockholm, **Stortorget 16.** Allm. tel. 21 77.

Nya elever mottagas alla tider på året.

Anmälningstid 9—1/2 1, 3—1/2 7.

Undervisning i alla å kontor förekommande ämnen och språk.

Dugliga biträden erhållas från skolan.

Revisioner och bokföringar utföras.

OBS.! Å bref anhålles om fullständig adress.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.